
W.M. van der Veur: samenvattingsopdracht op een presenteerblaadje

Op het Marnix College te Ede heerst onvrede over de huidige samenvattingsopdracht in het kader van het centraal schriftelijk eindexamen Nederlands voor vwo/gymnasium. W. van der Veur van de sectie Nederlands, toont aan dat de samenvattingsopdracht niet leidt tot het zelfstandig kunnen onderscheiden van hoofd- en bijzaken. Aanstaaende wetenschappers moeten juist uitgedaagd worden om grotere gehelen te kunnen overzien en daarin zelfstandig structuur aan te brengen.

Een aantal leden van de sectie Nederlands van het Marnix College te Ede bereidt ieder jaar de leerlingen van het vwo en gymnasium voor op het Centraal Schriftelijk Eindexamen Nederlands Leesvaardigheid. Daarbij ervaren zij steeds sterker dat deze opdracht kwaliteits- en niveauverbetering behoeft. Natuurlijk zijn zij en de leerlingen blij met de beduidend hogere cijfers dan in het verleden behaald werden. Langzamerhand treedt echter bij de leerlingen en docenten demotivatie en frustratie op. De opdracht verwordt tot een merkwaardig ritueel, doordat zij de belangrijkste onderwijsdoelstellingen inadequaat representeert.

De aanleiding van onze onvrede is, dat met name de samenvattingsopdracht op leerlingen en docenten demotiverend, zelfs frustrerend werkt omdat zij niet valide en niet selectief is. In de drie leerjaren voor het centraal schriftelijk eindexamen trachten wij met 'vallen en opstaan' (onder andere met behulp van de methode *Textuur* van Braet) de leerlingen structuurbesef en een denkdiscipline bij te brengen. De huidige samenvattingsopdracht in het centraal schriftelijk eindexamen is helaas geen adequaat representatieve en valide eindtoets van wat zij onder

andere moeten kunnen: zelfstandig een structuur kunnen ontdekken in een tekst. Een leerling van het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs hoeft met de huidige samenvattingsopdracht niet te bewijzen in staat te zijn zelfstandig een samenvatting te maken, want de structuur wordt aangedragen.

Wat krijgen de aanstaande wetenschappers en hoogopgeleiden op een presenteerblaadje aangeboden? (En wie geeft in het vervolgonderwijs of in het werk daarna zo'n opdracht bij een te lezen tekst?)

"Maak een goedlopende samenvatting in correct Nederlands van de tekst in 180 woorden. Zorg ervoor dat deze samenvatting begrijpelijk is voor iemand die de oorspronkelijke tekst niet kent. Neem in je tekst op:

- de centrale stelling;
- de vier belangrijkste ondersteunende argumenten;
- de consequentie die het politieke klimaat in Nederland heeft voor de wijze waarop politici hun taak uitvoeren;
- welk gevolg die taakuitvoering heeft voor het imago van de politiek en welk oordeel daarover wordt uitgesproken;
- welke remedie voor de geschetste problematiek wordt voorgesteld."

(Centraal schriftelijk eindexamen Nederlands 2003 Tijdvak 1)

Die opdracht sluit niet aan op een onderwijskundig concept van de Tweede Fase en is geen proeve van bekwaamheid voor wetenschappelijk onderwijs. Een samenvatting is immers "een verkorte representatie van de hoofdzaken en de hoofdlijnen van de inhoud van een publicatie" (Van Eemeren e.a. 1975) en niet meer dan dat. Welke mate van zelfstandigheid getoetst wordt, is ons een raadsel.

Hoe zou de opdracht moeten zijn?

"Maak van alinea tot en met van deze tekst een goedlopende samenvatting in correct Nederlands in maximaal woorden. Zorg ervoor dat deze samenvatting begrijpelijk is voor iemand die de oorspronkelijke tekst niet kent en geef daarin de hoofdzaken en de hoofdlijnen weer".

Bovendien lijkt het ons zinvoller één lange tekst van het formaat 'oude stijl' (ongeveer 1500 woorden) te geven, waarbij tekstbegripvragen en een samenvattingsoopdracht worden gegeven. Leerlingen moeten in onze ogen grotere gehelen kunnen overzien en daarin hoofd- en bijzaken kunnen onderscheiden.

Conclusie: een verandering en verbetering in de eindexamenopgaven Nederlands vwo/gymnasium lijken ons noodzakelijk, als je wilt dat leerlingen zelfstandig problemen kunnen oplossen, structuren kunnen ontdekken, grotere gehelen kunnen overzien en daarin hoofd- en bijzaken kunnen onderscheiden.

Stichting Methode De Haan

Ideële stichting ter verbetering van het onderwijs

DYSLECTISCH en / of TAALZWAK

Een taalkundig probleem met een taalkundige oplossing

De stichting verzorgt:

- informatie, consultatie - aanvankelijk lezen en schrijven (Nederlands)
- remedial teaching - aanvankelijk lezen en schrijven (Engels)
- dyslexieverklaring - aanvankelijk lezen en schrijven (Frans)
- voorlichting op scholen
- voorlichting aan ouders
- opleiding Methode De Haan
- gratis dyslexiekrant

Infonummers: 020-4687339 / 6935834 / 06-22453538

Secretariaat: 073-6411604

www.methodedehaan.nl

info@methodedehaan.nl